

Kock – cmentarz wojskowy i izba pamięci

Historia

W Kocku [pow. lubartowski] znajduje się cmentarz wojskowy, pomnik generała Franciszka Kleeberga oraz Izba Pamięci upamiętniające bitwę stoczoną w dniach 2-5 października 1939 r. przez Samodzielną Grupę Operacyjną „Polesie” z niemiecką 13 Dywizją Zmotoryzowaną i 14 Korpusem Zmotoryzowanym [gen. Gustav von Wietersheim]. Oddziały dowodzonej przez gen. Kleeberga SGO „Polesie” maszerowały z rejonu Włodawy w kierunku zachodnim – początkowo na pomoc walczącej Warszawie, a po otrzymaniu wiadomości o jej kapitulacji w celu opanowania składów amunicji w Stawach i przejścia w Góry Świętokrzyskie. W okolicach Kocka zgrupowanie Kleeberga, złożone z niejednorodnych i źle uzbrojonych formacji, zostało zatrzymane przez oddziały niemieckie. Po trzech dniach wobec braku amunicji i szans na kontynuowanie walki SGO złożyła broń. Generał Kleeberg wydał wówczas słynny, wielokrotnie cytowany rozkaz o kapitulacji:

Żołnierze! Z dalekiego Polesia, znad Narwi, z oddziałów, które się oparły demoralizacji, zebrałem Was pod swą komendę, by walczyć do końca. Chciałem iść najpierw na południe, gdy stało się to niemożliwe – nieść pomoc Warszawie. Warszawa padła, nim doszliśmy. Mimo to nie straciliśmy nadziei i walczyliśmy dalej, najpierw z bolszewikami, następnie w pięciodniowej bitwie pod Serokomlą z Niemcami. Wykazaliście hart i odwagę w masie zwątpień i dochowaliście wierności Ojczyźnie do końca. Dziś jesteśmy otoczeni, a amunicja i żywność są na wyczerpaniu. Dalsza walka nie rokuje nadziei, tylko rozleje krew żołnierską, która jeszcze przydać się może. Przywilejem dowódcy jest brać odpowiedzialność na siebie. Dziś biorę ją w tej najcięższej chwili – każę zaprzestać walki, by nie przelewać krwi nadaremnie. Dziękuję Wam za Wasze męstwo i Waszą karność, wiem, że staniecie, gdy będzie potrzeba. Jeszcze Polska nie zginęła i nie zginie.

Bitwa pod Kockiem była ostatnią stoczoną przez Wojsko Polskie w ramach wojny obronnej Polski w 1939 r. Stanowi symbol bohaterskiej i ofiarnej walki polskich żołnierzy w rozpaczliwej sytuacji.

Joanna Wawrzyniak

Pamięć

Pomnik Kleeberga i mały cmentarz wojskowy, na którym złożono poległych w bitwie żołnierzy oraz ekshumowane i przywiezione do Polski w 1969 r. prochy generała [zmarł w 1941 w niewoli niemieckiej], znajdują się przy ul. gen. Kleeberga [droga Dęblin – Radzyń Podlaski, północna strona Kocka]. Pomnik ustawiony jest ok. 700 metrów za cmentarzem, na lekkim wzniesieniu. Skromną ekspozycję przedstawiającą historię SGO „Polesie”, życiorys generała, plany bitwy, broń, mundury można obejrzeć w Izbie Pamięci Narodowej Bitwy pod Kockiem w Domu Kultury przy ul. Kościuszki 1.

Joanna Wawrzyniak

Informacje praktyczne

Kock – cmentarz wojskowy i izba pamięci

Dojazd: Kock leży przy drodze nr 19 ok. 24 km na północny zachód od Lubartowa i ok. 19 km na południowy zachód od Radzyna Podlaskiego.

Plan Kocka na stronie www.kock.com.pl.

ul. Kościuszki 1, 21-150 Kock

tel. +48 81 859 11 10

Czynna: dni powszednie 8.00-15:00 (telefonicznie można ustalić również inny termin).

Wstęp: opłata symboliczna – 1 zł od osoby.